EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 07 14
COM(2023) 455 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (ES) 2016/1011 taikymo srities, ypač dėl prižiūrimų subjektų galimybės toliau naudoti trečiųjų šalių lyginamuosius indeksus, ir dėl galimų dabartinės sistemos trūkumų

1. Įvadas.....2
2. Politinės ir teisinės aplinkybės 2
3. Vertinimas 9
4. Tolesni veiksmai.....11

1. ĮVADAS

Lyginamasis indeksas – indeksas([1]), naudojamas kaip atskaitos taškas finansinės priemonės arba finansinės sutarties kainai nustatyti. Šiuo metu sudaroma daug labai įvairių lyginamųjų indeksų, įskaitant palūkanų normų lyginamuosius indeksus, pavyzdžiui, EURIBOR, nuosavybės vertybinių popierių lyginamuosius indeksus ir biržos prekių lyginamuosius indeksus, pvz., energijos lyginamuosius indeksus, tokius kaip „West Texas Intermediate“ (WTI) arba „Brent“. Lyginamieji indeksai skiriasi pagal naudojamus pagrindinius duomenis, pagal tai, kaip renkami pagrindiniai duomenys, kaip lyginamasis indeksas apskaičiuojamas ir kaip jis platinamas galutiniam naudotojui.

Finansų rinkos yra pasaulinės rinkos, o lyginamieji indeksai sudaromi ir naudojami tarptautiniu mastu. Europos bankai, investiciniai fondai ir kiti lyginamųjų indeksų naudotojai([2]) ES ir ne ES lyginamaisiais indeksais remiasi įvairiais tikslais, pradedant nuo siekio apsidrausti nuo savo rizikos, įskaitant palūkanų normos, kredito ir užsienio valiutos kurso riziką, ir produktų siūlymo savo klientų rizikai apdrausti iki investicijų portfelio sudarymo naudojant lyginamąjį indeksą kaip investavimo šabloną arba kaip veiklos rezultatų lyginamąjį indeksą. Daugumą lyginamųjų indeksų (daugiau kaip 3,6 mln.) rengia už ES ribų veikiantys administratoriai([3]). Todėl Reglamente (ES) 2016/1011 (Lyginamųjų indeksų reglamente, BMR) nustatytos ne ES lyginamųjų indeksų naudojimo taisyklės yra labai svarbios([4]).

Šia ataskaita įgyvendinami įgaliojimai pagal Lyginamųjų indeksų reglamento 54 straipsnio 6 dalį, kurioje raginama pateikti ataskaitą dėl šio reglamento taikymo srities, visų pirma dėl to, kaip prižiūrimi subjektai toliau naudojasi trečiųjų šalių lyginamaisiais indeksais, ir dėl galimų dabartinės sistemos trūkumų. Ši ataskaita ir jos išvada taip pat atitinka deleguotojo akto priėmimo pagal Lyginamųjų indeksų reglamento 54 straipsnio 7 dalį sąlygą – pratęsti pereinamąjį laikotarpį prieš pradedant taikyti ne ES lyginamųjų indeksų naudojimo taisykles.

2. POLITINĖS IR TEISINĖS APLINKYBĖS

Lyginamųjų indeksų pateikimas ir naudojimas pagal Lyginamųjų indeksų reglamentą nuo 2016 m. yra reglamentuojama veikla. Visi ES lyginamųjų indeksų administratoriai yra prižiūrimi nacionaliniu([5]) arba ES([6]) lygmeniu ir turi laikytis organizacinių ir verslo etikos taisyklių.

Lyginamųjų indeksų reglamentu iš esmės įgyvendinami Tarptautinės vertybinių popierių komisijų organizacijos finansinių lyginamųjų indeksų principai (toliau – IOSCO principai) arba, kai taikytina, Naftos kainas nurodančių agentūrų principai (IOSCO NKNA principai). Šie du principų rinkiniai buvo parengti tarptautiniu lygmeniu 2012–2013 m.

([1]) Indeksas yra statistinis matas, paprastai kainos arba kiekio, apskaičiuotas arba nustatytas pagal reprezentatyvų pagrindinių duomenų rinkinį.

([2]) Prižiūrimi subjektai apibrėžti Lyginamųjų indeksų reglamento 3 straipsnio 1 dalies 17 punkte.

([3]) Remiantis iš ESMA gauta informacija, kuri grindžiama „Rimes Technologies – Data Management for Financial Services“ duomenimis (www.rimes.com).

([4]) Visų pirma Lyginamųjų indeksų reglamento 29 straipsnio 1 dalies pabaiga ir 30–33 straipsniai.

([5]) Visų lyginamųjų indeksų, išskyrus ES ypatingos svarbos lyginamuosius indeksus.

([6]) ES ypatingos svarbos lyginamuosius indeksus prižiūri ESMA.

reaguojant į įvairią atskleistą informaciją apie manipuliavimą lyginamaisiais indeksais ir toliau yra svarbus lyginamųjų indeksų reglamentavimo sistemų orientyras visame pasaulyje. Šių principų laikosi dauguma profesionalių lyginamųjų indeksų administratorių, nors ir daugiausia pasitvirtinimo pagrindu.

Lyginamųjų indeksų reglamento taikymo sritis

Lyginamųjų indeksų reglamentas yra privalomas visiems ES lyginamųjų indeksų administratoriams, o už pažeidimus skiriamos baudos, siekiančios iki 10 proc. pažeidimą padariusios šalies metinės apyvartos. Priešingai nei teisinės tvarkos, taikomos lyginamiesiems indeksams kitose jurisdikcijose, Lyginamųjų indeksų reglamento taikymo sritis yra plati, grindžiama prielaida, kad visiems finansiniams lyginamiesiems indeksams ir visiems administratoriams gali kilti interesų konfliktų. Todėl Lyginamųjų indeksų reglamentas taikomas ne tik sisteminės svarbos lyginamiesiems indeksams ir lyginamiesiems indeksams, kurie yra ypač jautrūs interesų konfliktams, bet ir mažiau naudojamiems lyginamiesiems indeksams bei tiems lyginamiesiems indeksams, kurių atveju interesų konfliktai yra mažai tikėtini. Dėl šios priežasties į Lyginamųjų indeksų reglamentą buvo įtraukti svarbūs proporcingumo elementai, pagrįsti lyginamųjų indeksų skirtumais, susijusiais su charakteristikomis ir silpnosiomis vietomis([7]). Galiausiai, siekiant sumažinti bet kokią reglamentavimo arbitražo riziką, buvo uždrausta naudoti ne ES lyginamuosius indeksus, išskyrus atvejus, kai jiems taikomas lygiavertis vietos reguliavimas ir priežiūra arba kai lyginamojo indekso administratorius savanoriškai laikosi Lyginamųjų indeksų reglamento ir siekia patekti į ES rinką per pripažinimą arba patvirtinimą.

Lyginamųjų indeksų reglamentas pradėtas taikyti 2018 m. sausio 1 d., o esamiems lyginamiesiems indeksams ir ne ES lyginamiesiems indeksams nustatytas pereinamasis laikotarpis iki 2019 m. gruodžio 31 d. Šis terminas vėliau buvo du kartus atidėtas ir dabar yra 2023 m. gruodžio 31 d.([8])

Pasiūlyme dėl 2020 m. Lyginamųjų indeksų reglamento peržiūros nagrinėjamas trečiosioms šalims skirtų taisyklių, numatytų Lyginamųjų indeksų reglamente, poveikis tam tikrų užsienio valiutos kurso lyginamųjų indeksų prieinamumui ES rinkos dalyviams, nes rinkos dalyviai nurodė, kad pagal Lyginamųjų indeksų reglamento 29 straipsnio 1 dalį pradėjus taikyti trečiųjų šalių skyrių būtų apribota prieiga prie daugelio iš šių lyginamųjų indeksų([9]). Ypatingas su šiais lyginamaisiais indeksais susijęs iššūkis užsitikrinant patekimą į ES rinką yra tai, kad šie indeksai paprastai nėra rengiami komerciniais tikslais ir dažnai skelbiami pusiau viešojo sektoriaus subjektų arba juos kontroliuoja vyriausybės, kurios juos naudoja kaip politikos priemonę. Kadangi jie skelbiami nekomerciniu pagrindu, jų administratoriai neturi ekonominės paskatos siekti, kad būtų laikomasi Lyginamųjų indeksų reglamento. Pripažindamos riziką, kad ES prižiūrimi subjektai gali būti palikti be prieigos prie užsienio valiutos kurso lyginamųjų indeksų, kurių reikia verslo veiklai atitinkamose trečiosiose šalyse apdrausti, teisėkūros institucijos suteikė Komisijai įgaliojimus leisti naudoti konkrečius užsienio valiutos lyginamuosius indeksus.

Apskritai teisėkūros institucijos suprato, kad pradėjus taikyti taisykles dėl trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų gali būti daromas poveikis trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų

([7]) Pvz., ypatingos svarbos, svarbių ir nesvarbių lyginamųjų indeksų gradacija nustatoma pagal finansinių sutarčių ir finansinių priemonių, susietų su lyginamuoju indeksu, apimtį, o pastarųjų dviejų kategorijų administratoriai turi galimybę netaikyti tam tikrų reikalavimų pagal principą „laikykis taisyklių arba paaiškink“ (žr. Lyginamųjų indeksų reglamento 25 ir 26 straipsnius). Be to, lyginamiesiems indeksams, naudojantiems pradinius duomenis, reguliuojamus jų susidarymo vietoje (vadinamiesiems reguliuojamais duomenimis grindžiamiems lyginamiesiems indeksams), taikomos ne tokios griežtos pradinių duomenų kontrolės taisyklės (žr. Lyginamųjų indeksų reglamento 17 straipsnį).

([8]) Reglamentu (ES) 2019/2089 ir Reglamentu (ES) 2021/168.

([9]) Žr. poveikio vertinimo ataskaitą adresu https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020SC0142

prieinamumui ES lyginamųjų indeksų naudotojams, neapsiribojant labai konkrečiu užsienio valiutos kurso lyginamųjų indeksų pogrupiu. Būtent vykstant šiam derybų procesui teisėkūros institucijos taip pat įtraukė peržiūros įgaliojimus, tapusius pradiniu šios ataskaitos tašku([10]).

([10]) Lyginamųjų indeksų reglamento 54 straipsnio 6 dalis ir 54 straipsnio 7 dalis.

Ne ES lyginamųjų indeksų naudojimo taisyklės ([11])

Pagal dabartines trečiosioms šalims skirtas taisykles ne ES lyginamieji indeksai gali būti naudojami ES, jei jų administratoriai pasinaudoja vienu iš trijų Lyginamųjų indeksų reglamente nurodytų patekimo į rinką būdų.

Pirmasis būdas yra **lygiavertiškumas (Lyginamųjų indeksų reglamento 30 straipsnis)**, jis suteikiamas įgyvendinimo sprendimu, kuriame nurodoma, kad trečiosios šalies reglamentavimo sistemoje nustatomi privalomi reikalavimai, lygiaverčiai Lyginamųjų indeksų reglamento reikalavimams, ir kad taikoma veiksminga tų reikalavimų vykdymo priežiūra ir užtikrinamas jų vykdymas. Yra du tokio sprendimo variantai, apimantys visą trečiosios šalies jurisdikcijos lyginamųjų indeksų reglamentavimo sritį arba taikomi tik konkretiems administratoriams, konkretiems lyginamiesiems indeksams arba lyginamųjų indeksų grupėms. Priėmus sprendimą dėl lygiavertiškumo, Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) susisiekia su trečiosios šalies priežiūros institucija ir parengia bendradarbiavimo susitarimus dėl keitimosi informacija ir skubaus pranešimo, jei trečiosios šalies kompetentinga institucija nustato, kad administratorius pažeidė savo teisines prievoles. Lyginamieji indeksai, kuriems taikomas sprendimas dėl lygiavertiškumo, įtraukiami į ESMA trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų, kuriuos galima naudoti ES, registrą. Dalinis lygiavertiškumas suteiktas tik Australijai ir Singapūrui, susidomėjimą išreiškė kai kurios kitos jurisdikcijos.

Nors lygiavertiškumas priklauso nuo to, ar trečiosios šalies teisės aktų leidėjas ir (arba) priežiūros institucija imasi iniciatyvos susisiekti su Europos Komisija, dviem toliau nurodytais būdais savo iniciatyva gali naudotis pavieniai lyginamųjų indeksų administratoriai arba lyginamųjų indeksų administratoriai, veikiantys jurisdikcijoje, kurioje jiems netaikomas privalomas reglamentavimas.

Antrasis būdas yra **patvirtinimas (Lyginamųjų indeksų reglamento 33 straipsnis)**, kai ES prižiūrimas subjektas (kuris gali būti lyginamojo indekso administratorius arba kitos rūšies subjektas, kurį prižiūri ES nacionalinė kompetentinga institucija) prisiima teisės nuostatų vykdymo atsakomybę už ne ES lyginamąjį indeksą. Lyginamųjų indeksų reglamente nustatyta, kad patvirtinimo prašantis subjektas „trečiosios šalies administratoriaus kontrolės ir atskaitomybės sistemoje“ turėtų „aiškiai apibrėžtą vaidmenį“ ir galėtų „veiksmingai stebėti lyginamojo indekso teikimą“. Be kitų sąlygų, Lyginamųjų indeksų reglamente reikalaujama, kad būtų objektyvių priežasčių lyginamąjį indeksą sudaryti už ES ribų. Patvirtinti lyginamieji indeksai arba lyginamųjų indeksų grupės įtraukiamos į ESMA trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų registrą.

Trečiasis ne ES lyginamųjų indeksų patekimo į rinką būdas yra **pripažinimas (Lyginamųjų indeksų reglamento 32 straipsnis)**. Pagal šią schemą trečiosios šalies administratorius turi turėti teisinį atstovą, t. y. ES esantį fizinį ar juridinį asmenį, kurį tas administratorius aiškiai paskyrė veikti jo vardu, kiek tai susiję su Lyginamųjų indeksų reglamente numatytomis jo prievolėmis. Administratorius turi ESMA įrodyti atitiktį pagrindiniams Lyginamųjų indeksų reglamento reikalavimams, o ESMA atitinkamais atvejais gali sudaryti bendradarbiavimo susitarimą su administratoriaus vietos priežiūros institucija.

Tiek pripažinimą, tiek patvirtinimą gali inicijuoti ne ES administratorius, norintis platinti savo lyginamuosius indeksus ES prižiūrimiems subjektams. Tačiau norint patekti į rinką

([11]) Visų pirma Lyginamųjų indeksų reglamento 29 straipsnio 1 dalies pabaiga ir 30–33 straipsniai.

bet kuriuo iš šių būdų reikia, kad administratorius būtų ekonomiškai suinteresuotas tai daryti. Jei tokių nėra, ne ES administratorius nesiims veiksmų įsteigti ir išlaikyti savo atstovavimo Sąjungoje subjektus, o ES naudotojai nebegalės naudotis atitinkamais lyginamaisiais indeksais.

ES lyginamųjų indeksų rinkos vaizdas

Šiuo metu į ESMA registrą yra įtraukti 72 ES lyginamųjų indeksų administratoriai. Vienas iš šiuo metu ES naudojamų lyginamųjų indeksų (EURIBOR) yra ypatingos svarbos lyginamasis indeksas, kurį prižiūri ESMA([12]). Trys – Stokholmo tarpbankinė palūkanų norma (STIBOR), Norvegijos tarpbankinė palūkanų norma (NIBOR) ir Varšuvos tarpbankinė palūkanų norma (WIBOR) – yra ypatingos svarbos lyginamieji indeksai, kuriems taikoma nacionalinė priežiūra([13]). Visi šie ypatingos svarbos lyginamieji indeksai yra palūkanų normų lyginamieji indeksai ir kiekvieną iš jų administruoja vis kitas ES administratorius. ESMA atlikus neoficialią nacionalinių priežiūros institucijų apklausą paaiškėjo, kad 2022 m. rugsėjo mėn. šeši lyginamųjų indeksų administratoriai (trys ES ir trys ne ES([14])), kuriems taikoma Europos priežiūra, iš viso siūlo 50 svarbių lyginamųjų indeksų([15]). Be to, nuo 2023 m. kovo mėn. ES klimato lyginamuosius indeksus teikia iš viso 12 administratorių, iš kurių pusei taikoma Europos priežiūra pagal Lyginamųjų indeksų reglamentą: penkis prižiūri nacionalinės institucijos, o vieną – ESMA pagal pripažinimo tvarką.

ESMA registre taip pat išvardyta 14 ne ES administratorių, kurie pasirenka įvairius patekimo į rinką būdus. Sprendimai dėl Australijos ir Singapūro tvarkos **lygiavertiškumo** taikomi dviem administratoriams ir iš viso septyniems lyginamiesiems indeksams. Du lyginamųjų indeksų administratoriai („S&P Dow Jones Indices LLC“ ir „SIX Index AG“) iš viso 4 597 lyginamiesiems indeksams pasirinko **patvirtinimo** būdą. Taikant **pripažinimo** būdą, į ESMA registrą įtraukta 10 administratorių([16]), sudarančių iš viso 15 245 lyginamuosius indeksus.

([12]) Lyginamųjų indeksų reglamento 20 straipsnio 1 dalies a punktas, kuriame reikalaujama, kad su lyginamuoju indeksu būtų susietos finansinės sutartys ir finansinės priemonės, kurių bendra vertė būtų ne mažesnė kaip 500 mlrd. EUR.

([13]) Lyginamųjų indeksų reglamento 20 straipsnio 1 dalies b punktas.

([14]) Į ES rinką patekę per pripažinimą arba patvirtinimą. Tai papildo nežinomą skaičių ne ES administratorių, siūlančių svarbius lyginamuosius indeksus ES pagal pereinamojo laikotarpio nuostatas.

([15]) t. y. lyginamuosius indeksus, su kuriais susietų finansinių sutarčių ir finansinių priemonių bendra vertė viršija 50 mlrd. EUR arba [vietoj kurių] yra labai mažai arba visai nėra galimybių naudoti tinkamus rinkos sąlygomis pakaitalus ir [kurie galėtų padaryti] didelį neigiamą poveikį rinkos vientisumui, finansiniam stabilumui, vartotojams, realiajai ekonomikai arba namų ūkių ar įmonių finansavimui vienoje ar daugiau valstybių narių.

([16]) „Hedge Fund Research, Inc.“ (JAV), „ICAP Information Services Limited“ (Jungtinė Karalystė), „Invesco Indexing LLC“ (JAV), „JPX Market Innovation & Research, Inc.“ (Japonija), „Leonteq Securities AG“ (Šveicarija), „LPX AG“ (Šveicarija), „Nikkei Inc.“ (Japonija), „Scientific Infra Pte Ltd“ (Singapūras), „STOXX Ltd.“ (Šveicarija), „WisdomTree, Inc.“ (JAV).

2 lentelė. ES ir ne ES lyginamųjų indeksų administratorių skaičiaus apžvalga

Lyginamųjų indeksų administratoriai	**Iš viso**	**ES**	**Ne ES**
Bendras skaičius	345	72	273
Prieinama ES ([17])	86	72	14

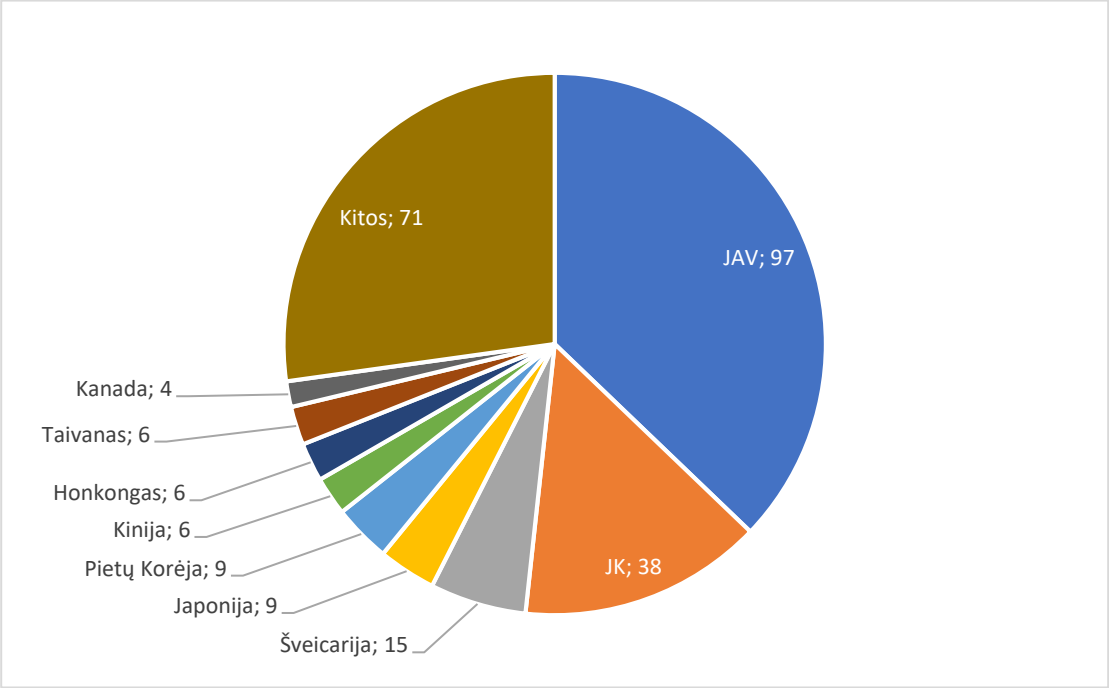
Be to, šiuo metu ES neregistruotiems 259 trečiųjų šalių administratoriams taikomas Lyginamųjų indeksų reglamento 51 straipsnio 5 dalyje numatytas pereinamasis laikotarpis([18]). 10 didžiausių iš šių 259 administratorių pagal siūlomų lyginamųjų indeksų skaičių yra įsisteigę Jungtinėje Karalystėje arba JAV. 1 diagramoje apžvelgiamas lyginamųjų indeksų administratorių skaičius kiekvienoje šalyje ir pateikiamas bendras lyginamųjų indeksų administratorių pasiskirstymas visame pasaulyje. Be to, 10 didžiausių trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų administratorių tenka 98 proc. visų pateikiamų trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų. Palyginti: didžiausias trečiosios šalies administratorius, šiuo metu užregistruotas (patvirtintas arba pripažintas) ES, pagal pateikiamų lyginamųjų indeksų skaičių nebūtų vienas iš 10 didžiausių lyginamųjų indeksų administratorių pasaulyje.

Iš pirmiau išdėstytos informacijos matyti, kad tik 5 proc. ne ES lyginamųjų indeksų administratorių, kurių lyginamieji indeksai šiuo metu prieinami naudoti ES rinkoje, įgijo statusą, užtikrinsiantį, kad jų lyginamieji indeksai išliktų prieinami, kai trečiosioms šalims skirtos taisyklės taps privalomos.

([17]) Kai pradedamos taikyti trečiosioms šalims skirtos taisyklės.

([18]) ESMA ataskaitą pateikė remdamasi komercine duomenų baze.

1 diagrama. Lyginamųjų indeksų administratorių (išskyrus jau registruotus) skaičius pagal šalis visame pasaulyje([19])

3. VERTINIMAS

Lyginamųjų indeksų reglamentas buvo parengtas taip, kad būtų taikomas visiems lyginamiesiems indeksams, visiems lyginamųjų indeksų administratoriams ir visiems ES priežiūrimų subjektų taikomiems lyginamųjų indeksų naudojimo būdams. ES prižiūrimiems subjektams leidžiama naudoti tik tuos lyginamuosius indeksus, kurie atitinka Lyginamųjų indeksų reglamentą. ES esantiems lyginamųjų indeksų administratoriams privaloma laikytis Lyginamųjų indeksų reglamento ir, jeigu jo laikomasi, visi jų lyginamieji indeksai yra prieinami naudoti Sąjungoje. Ne ES lyginamųjų indeksų atveju ne ES administratoriams buvo suteikti keli patekimo į rinką būdai. Vis dėlto ne ES lyginamųjų indeksų administratoriai, išskyrus tuos, kurių lyginamiesiems indeksams taikomas sprendimas dėl lygiavertiškumo, turi priimti aktyvų sprendimą, kad siektų įvykdyti Lyginamųjų indeksų reglamentą pripažinimo arba patvirtinimo būdu. Šis sprendimas priklauso nuo jų ekonominio suinteresuotumo Sąjungos rinka.

Buvo daroma prielaida, kad ilgainiui ES nepriklausančios jurisdikcijos parengs palyginti išsamias finansinių lyginamųjų indeksų taisykles. Taip Komisijai būtų atsiradusi galimybė pripažinti tas reglamentavimo sistemas lygiavertėmis arba trečiųjų šalių lyginamųjų indeksų administratoriams būtų atsiradusi galimybė nuspręsti patekti į ES rinką pripažinimo arba patvirtinimo būdais, nededant papildomų pastangų arba dedant mažiau papildomų pastangų įvykdyti reglamento reikalavimus. Tačiau to neįvyko. Iš ne ES

([19]) Kategorija „Kitos“ apima: Čilę, Indiją, Naująją Zelandiją, Pietų Afriką, Rusijos Federaciją ir Singapūrą (po tris administratorius); Argentiną, Australiją, Bahreiną, Braziliją, Egiptą, Filipinus, Indoneziją, Izraelį, Jungtinius Arabų Emyratus, Namibiją, Nigeriją, Tailandą, Turkiją ir Vietnamą (po du administratorius) ir Gernsį, Jamaiką, Jordaniją, Juodkalniją, Kazachstaną, Katarą, Keniją, Kolumbiją, Kuveitą, Malaiziją, Maroką, Mauricijų, Meksiką, Omaną, Panamą, Pakistaną, Saudo Arabiją, Serbiją, Šri Lanką, Trinidadą ir Tobagą, Tunisą, Ugandą, Ukrainą, Zambiją ir Zimbabvę (po vieną administratorių).

lyginamųjų indeksų reglamentavimo sistemų nė vienos, išskyrus Jungtinės Karalystės Lyginamųjų indeksų reglamentą, taikymo sritis nėra tokia pat plati.

Ši padėtis daro poveikį ES lyginamųjų indeksų naudotojams, nes taikant dabartines trečiosioms šalims skirtas taisykles pagal Lyginamųjų indeksų reglamentą gali labai sumažėti lyginamųjų indeksų, kuriais gali naudotis ES prižiūrimi subjektai, skaičius ir įvairovė. Be kita ko, tai keltų problemų turto valdymo sektoriui, nes būtų apribotas lyginamųjų indeksų, pagal kuriuos investiciniai fondai gali atkartoti lyginamojo indekso rezultatus arba palyginti investicinio fondo veiklos rezultatus su lyginamuoju indeksu, skaičius ir įvairovė, – abu minėti būdai pagal Lyginamųjų indeksų reglamentą laikomi to lyginamojo indekso naudojimu. Tai gali destabilizuoti ES turto valdymo sektorių ir sumažinti išvestinių finansinių priemonių naudotojų galimybes apdrausti savo veiklą. Šis Sąjungos turto valdymo sektoriaus destabilizavimas, kaip ir išvestinių finansinių priemonių naudotojų galimybės įvairiais būdais apdrausti savo veiklą dėl sumažėjusio pajėgumo tas išvestines finansines priemones susieti su trečiųjų šalių lyginamaisiais indeksais, galėtų kelti finansinio stabilumo problemų Sąjungoje. Galiausiai tikėtina, kad mažesnė rinka, kurioje yra mažiau lyginamuosius indeksus siūlančių subjektų, bus mažiau konkurencinga.

ES lyginamųjų indeksų naudotojai ir galutiniai naudotojai labai priklauso nuo už ES ribų administruojamų lyginamųjų indeksų. 2022 m. vasarą surengtos tikslinės konsultacijos([20]) parodė, kad:

- Nė vienas iš **lyginamųjų indeksų naudotojų**, kurie atsakė į klausimyno klausimus, nenurodė, kad jų veikla iš viso **nėra** grindžiama ne ES lyginamaisiais indeksais, nors atranka gali būti šališka (16 iš 20 naudotojų nurodė, kad jų veikla buvo vidutiniškai, labai ar išimtinai priklausoma nuo ne ES lyginamųjų indeksų).

- Priežastys, dėl kurių naudojamas ne ES lyginamasis indeksas, o ne ES alternatyva, yra šios:
    - **įpročiai**: konkretaus lyginamojo indekso naudojimas yra nusistovėjusi praktika arba naudotojas palaiko ilgalaikius arba plačius verslo santykius su lyginamojo indekso administratoriumi;
    - **nėra galimybės naudotis ES sukurta alternatyva**, pvz., tam tikrose nišinėse rinkose, kurios yra glaudžiai susijusios su konkrečiu ne ES lyginamuoju indeksu, t. y., be kita ko, sausų birių krovinių vežimo rinkoje, kuri grindžiama Londone įsikūrusios Baltijos jūros biržos sudaromais lyginamaisiais indeksais;
    - **klientų paklausa, susijusi su tam tikrais lyginamųjų indeksų administratoriais, arba tų administratorių įtaka rinkoje:** kartais klientai siekia naudotis konkrečiu (dažnai prekės ženklo) ne ES lyginamuoju indeksu, o kai kurie ne ES lyginamieji indeksai taip pat laikomi lyderiais savo konkrečiame rinkos segmente (pvz., „MSCI World“ indeksų grupė).

- Nors keli lyginamųjų indeksų naudotojai daugiausia arba išimtinai naudoja lyginamuosius indeksus, kurie šiuo metu jau atitinka Lyginamųjų indeksų reglamento trečiosioms šalims skirtų taisyklių kriterijus, arba praneša, kad jie yra tikri, jog jų naudojamų lyginamųjų indeksų administratoriai laiku imsis reikiamų

([20]) Šiose konsultacijose pateiktų atsakymų apibendrinamąją ataskaitą žr. adresu https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/consultations/finance-2022-benchmarks-third-country_en.

veiksmų, tebėra didelis netikrumas dėl daugelio ne ES lyginamųjų indeksų prieinamumo ateityje. Daugeliu atvejų (58 proc.; 11 iš 19), administratoriai, kurių lyginamieji indeksai dar neatitinka Lyginamųjų indeksų reglamento reikalavimų, dar sistemingai neinformavo savo ES naudotojų apie savo ketinimus laikytis reikalavimų.

Tais atvejais, kai ne ES lyginamaisiais indeksais naudojamasi reaguojant į konkrečius galutinių naudotojų poreikius arba į konkrečių pozicijų ar apsidraudimo charakteristikų, kurių siekia galutiniai paslaugų gavėjai, poreikius, kurių ES lyginamieji indeksai negali patenkinti, ne ES lyginamųjų indeksų naudojimo ribojimas ES prižiūrimiems subjektams gali pakeisti finansinių produktų ir paslaugų, susietų su šiais lyginamaisiais indeksais, paklausą ir ją perkelti finansinių paslaugų teikėjams už ES ribų. Iš tiesų, tais atvejais, kai ES bankas ar investicinis fondas negali patenkinti investuotojo ar verslo paklausos (nes negali naudoti ne ES lyginamojo indekso), paklausa gali būti perkelta paslaugų teikėjams tose jurisdikcijose, kurios neriboja prieigos prie šių lyginamųjų indeksų.

4. TOLESNI VEIKSMAI

Dabartinis trečiosiose šalyse administruojamų lyginamųjų indeksų, kurie ES naudojami Lyginamųjų indeksų reglamente numatytais lygiavertiškumo, pripažinimo ir patvirtinimo būdais patekti į rinką, skaičius yra mažas, palyginti su bendru lyginamųjų indeksų, prieinamų visame pasaulyje, skaičiumi. Jei trečiųjų šalių lyginamiesiems indeksams taikytinos taisyklės būtų pradėtos taikyti 2023 m. gruodžio 31 d., būtų labai pakenkta prižiūrimų subjektų galimybėms toliau naudoti tokius trečiųjų šalių lyginamuosius indeksus Sąjungoje arba toks naudojimas keltų riziką finansiniam stabilumui. Todėl Komisija nusprendė pasinaudoti 54 straipsnio 7 dalyje nustatytais įgaliojimais priimti deleguotąjį aktą, kuriuo taisyklių, kuriomis reglamentuojamas ne ES lyginamųjų indeksų naudojimas, taikymas atidedamas iki 2025 m. gruodžio 31 d. Atkreipdama dėmesį į ES ir kitų jurisdikcijų tvarkos skirtumus, Komisija toliau stebi Lyginamųjų indeksų reglamento taikymą ES ir susijusią riziką finansiniam stabilumui, kad ateityje galėtų atlikti galimą teisinės tvarkos peržiūrą.